

### รำพึงถึงการคลุมผ้า

ยามไปดูเซอร์คัสไอแมสคลัฟ แต่น็อตฮัฟเพราะอายเกลาน์ฟอลล์เคาน์ชัน ไอรำพึงถึงพวกแอนิเมลันนั้น กระโรมันเป็นได้สักซัมเม้น อายมังกี้ทำที่เป็นทหาร รู้จักทำตามคอมมานด์ไม่ว่าเล่น่อกทั้งซิด, แสตนด์, ว็อก, ไรด์ก็เป้น แทบไม่เห็นผิคนแปลกผิวเมน โอ!ยังมีคิฟเฟอเรนซ์เห็นอย่างมัน มันนั้นแคนน็อตสปีกอีกไม่แคน เที้ยวเล็กเซอร์แสดงโง่โง่แกน ๆ มันไม่แค่นเมื่อคนคลัฟแอ็ดมัน อีกโปนี่หรือก็มีเวรี่กู๊ด ราวกับอันเคอร์สตุ๊ดทุก- สิ่งสรรพ คืออะริธมะติคแสนสำคัญจริงอยู่มันทำตามนายบังคับ แต่ฮิวเมนก็มีที่ว่างทำ ว่าเคลือบเวอร์เลอเลิดไม่มีจับ ที่แท้มีคนดีในที่ลับคอยชักใยจับ ๆ เป็นหุ่นไป ส่วนโปนี่เพียงเท่านั้นมันก็เก่ง แต่ฮิวเมนเราต้องเล็งเก่งกว่าได้ แม่ทำได้แต่เมื่อมีผู้ชักใย ไม่มีไรด์ที่จะแก่นเป็นแมนเอช ๆ (ดุสิตสมิต ฉบับที่ 3 เล่มที่ 1 หน้า 34)

### สักระวาหน้าหนาว

#### บทที่ 17

- |                                    |                              |
|------------------------------------|------------------------------|
| ○ สักระวาคราเมื่อรู้จักแล้ว        | เพียรจะพบนางแก้วไม่หยุดหย่อน |
| ไม่พบสมปรารถนาแสนอาวรณ             | เขียนอักษรเกลลงแจ้งจิตไป     |
| ว่าไมเคียร์พีละเหียในดวงจิต        | เมื่อไรจะได้คิสส์พิสมัย      |
| โอล์ฟหล่อนบังอรจงเชื่อใจ           | โอรีไปลให้ดีสักที เอชๆ       |
| (โอล์ฟไปล คือ oh!Reply แปลว่า ตอบ) |                              |

#### บทที่ 18

- |                              |                             |
|------------------------------|-----------------------------|
| ○ สักระวาสร้อยระย้าได้รับสาร | แม่นงคราญนิกขันหาน้อยไม่    |
| หล่อนรู้ซัดว่าสวัสดั้นคือใคร | จึงจงใจล้อเล่นเป็นอาทิ      |
| จึงเขียนตอบขอบใจเป็นนกหนา    | แต่ดูข้าเป็นอนงค์จงตรองตรี  |
| จะใจง่ายคายฉนั้นแล้วกันซิ    | ชนจะดิแด้มร้ายอายุเขา เอช ๆ |

#### บทที่ 19

- |                              |                              |
|------------------------------|------------------------------|
| ○ สักระวาหนุ่มตะกอฟอรับสาร   | ยิ่งซาบสร้านทรวงรักเป็นนกหนา |
| ตอบย้อนไปไมเคียร์เฮียร์ไอว่า | โอแม่ดาร์ลิ่งสร้อยผู้กลอยใจ  |
| อันตัวพืมีเอดูเคชั่น         | ได้เรียบจบครบสรรพท้นสมัย     |
| หล่อนก็เป็นนารีชีวิไลซ์      | ฉนั้นไซ้ควรคู่คูเหมาะ เอช ๆ  |

- |                                   |                             |
|-----------------------------------|-----------------------------|
| ○ ลักระวาทรามเชยเฉลยสาร           | จดหมายวานนี้อ่านก็หนักขึ้น  |
| คุณคงนึกว่าสร้อยรู้น้อยครัน       | เพราะฉะนั้นจะหลอกเล่นตามใจ  |
| เมื่อแต่งงานกับสร้อยเรียบร้อยแล้ว | อันแม่แก้วเมียเก่าเอาไว้นอน |
| จะไว้บ้านเดียวกันหรือฉันท         | ของได้เกลลงแจ่มแจ้ง เออ ๆ   |

- บทร้องจากละครเรื่องสลับทูต ทรงพระราชนิพนธ์เพื่อล้อเลียนลักษณะบทละครเรื่องสลับทูตที่มีเนื้อเรื่องขาดความสมจริง โดยเฉพาะการมีเหตุบังเอิญในบทละครประเภทดังกล่าวมาก ๆ ดังความในวรรคสุดท้าย

“เกรก่ำดัด-องก์ที่ 7 ตั้งจิตคิดคลั่ง”

- |                                |                                |
|--------------------------------|--------------------------------|
| อนิจจาเรามาไม่ทันแล้ว          | เจ้าน้องแก้วมาจอดมอดเป็นผี     |
| อนิจจามาช้าห้านาที             | มาระศรีไม่รอพบพี่ยา            |
| มาด่วนตายไปเสียแล้วน้องแก้วพี่ | เลยไม่มีโอกาสเสนาหา            |
| พี่หวังใจว่าจะได้มาพูดลา       | แล้วจึงฆ่าตัวม้วยไปด้วยกัน     |
| นี่หล่อนชิงวิ่งตายไปก่อนพี่    | ไม่ครที่จริงจริงนะมึงขวัญ      |
| ควรประนีประนอมตายพร้อมกัน      | ทุกสิ่งสรรพจะเหมาะเหมือนเงาเงา |

(เกรก่ำดัดคือชื่อคณะละครที่ทรงล้อเลียนละครเรื่องสลับทูต)

บทเพลงเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติไทย

เป็นพระราชนิพนธ์คำกลอน 8 เรื่องมีเนื้อหาต่าง ๆ กันว่าด้วยกำลังของบ้านเมือง ความสามัคคี คุณบิดามารดา คุณครูอาจารย์ คุณเจ้าขุนมูลนาย คุณมิตร และไหว้พระเป็นเจ้ากับไหว้เทวดา จึงอาจรวมความเป็นเรื่องที่สอนจริยธรรมให้เป็นผู้มีวัฒนธรรม คิดนึกถึงค่าของผู้อื่นและส่วนรวมนั่นเอง นอกจากจะชี้ให้เห็นคุณภาพของสิ่งต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังได้ทรงแนะนำสิ่งที่ควรประพฤติในแต่ละเรื่องไว้ด้วย และเช่นเดียวกันเมื่อทรงพระราชนิพนธ์ด้วยร้อยกรอง ดังนั้นการกรองคำและลำดับความ ตลอดจนการเปรียบเทียบจึงเป็นสิ่งที่นักศึกษาพึงสังเกตด้วย

## บทเพลงที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาติไทย

ว่าด้วยกำลังของบ้านเมือง

○ อันนารีเรานิยมชมโฉม ชวนประโลมเล้าเล่ห์เสน่ห์หา นุรุษงามกำลังวังชา เป็นที่น่านิยม  
งามงอน อันสืมามณฑลคนสะพรั่ง จะเป็นที่ยืนยังสโมสร เพราะกำลังโยธาพลากร กำจรฤทธิ์  
เลื่องลือชัย หญิงประดับกายด้วยอาภรณ์ อลงกรณ์เรืองรองผ่องใส กองทัพประดับกรงไกร  
วิไลเลิศกว่าแก้วมณี ควรจะนิยมชมทวาท ปราบพาลให้เราเกษมศรี อยู่สุขทุกทิวาราตรี เพราะมี  
ทวยหาญชาญณรงค์ ปวงคนทวยจิตคิดพาล ระรานไม่ได้ดังประสงค์ แม้ใครเหิมจิตคิดทวง จะ  
ต่อสู้ก็คงได้เห็นกัน ชาวเราไม่ยอมใครง่ายง่าย จะสู้ตายดีกว่าเป็นแม่นมั่น เต็มใจยอมสละชีวิต  
ฉับพลันเป็นพลีราชา อย่าให้ว่าเกิดมาเสียชาติ อย่าให้ว่าเราฉลาดเป็นชาติช้า ให้ว่าเป็นทหารชาญศึกดา  
ให้ว่ากล้าสมเป็นลูกผู้ชาย ฯ

## ว่าด้วยความสามัคคี

○ อันบุคคลใดถึงใหญ่หลวง เก่งกว่าคนทั้งปวงทุกแห่งหน มีสติปัญญารักษาดน กระนั้น  
ยังไม่พ้นอันตราย ราชสีห์ตัวเดียวเที่ยวกลางป่า ถูกหมู่หมากัดป่นจนฉิบหาย เพราะหมาปาก  
ช่วยกันกัดตาย อาจทำลายราชสีห์ผู้มีฤทธิ์ เพราะฉะนั้นจึงควรชวนกันพร้อม ต่างปรานีประนอม  
น้อมจิต รวมกำลังกายาและความคิด ผูกสนธิประองคองผู้ต้องใจ คณะใดไร้สามัคคีรส จะกอบ  
การใดหมดไม่ได้ได้ แม้คณะยินยอมพร้อมใจ การสิ่งใดก็สมอารมณ์จิตร ถึงแม้มีผู้ใดที่ใจพาล  
จะคิดพลาญมิได้ดังถวิล กำลังสามัคคียิ่งคิรินทร์ ยืนอยู่สิ้นสุดฟ้าและชาติ ฯ

## ว่าด้วยคุณบิดามารดา

○ ข้าพชน้อมเสียดอกวิมาน เทบบาทบิดาคุณมหันต์ อีกทั้งมารดาคุณอนันต์ เณจันบุตรผู้  
ภักดี ตั้งแต่ยังเยาว์เบาปัญญา ได้ฟังมารดาเฉลิมศรี บิดรอนว่าด่าตี หวังให้บุตรดีสมใจ คอยตั้งระวัง  
อันตราย จะคิดล้าปากกายนั้นหาไม่ สู้ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงไว้ หวังให้สุขมีหน้าตา เมื่อยาม  
ผันแปรแซะเขื่อน หมั่นเตือนแต่มีสอนวอนว่า ฝึกหัดดัดแปลงกิริยา เสียมสอนวาจาสอนใจ ควร  
จะรู้สึกกตัญญู รู้จักบุญคุณผู้ใหญ่ ทดแทนพระคุณท่านไซ้ ให้เป็นเยี่ยงอย่างกตเวที แม้ท่าน  
พิโรธโกรธซึ่ง ควรคำนึงความผิดของเรา แก่ใจให้กลับเป็นดี ให้เป็นที่ต้องใจทุกสิ่งอัน ท่าน  
จะว่าสิ่งใดไม่ควรเถียง ท่านไม่มีลำเอียงเป็นแม่นมั่น รักเราจริงจึงเฝ้ารำพัน ชี้แจงสิ่งสรรพให้  
เราฟัง คุณล้นพ้นยิ่งกว่าชนปวง ยิ่งกว่าจอมสรวงแสนขลัง ควรคิดผูกจิตให้ยืนยัง ควรจะตั้งรัก  
ไว้ไม่วายเอย ฯ

### ว่าด้วยคุณครูอาจารย์

๐ สิบนิ้วประนมขึ้นเหนือเศียร ไหว้ครูวิเศษทั้งน้อยใหญ่ อุปัชฌาย์อาจารย์จำไว้ ที่ในจิตมัน  
กตัญญู ครูเลขอักษรอนุสาสน์ ครูเพลงพิณพาทย์เพราะหู ครูโขนละครละครพ้องครู หัดท่วงที่กระบี่  
กระบอง ครูหัดอาวุธยุทธนา ครูวิชาเชิงช่างทั้งผอง ครูดีมีจิตคิดปอง ครูของข้าเจ้าทั้งปวง ท่านผู้  
อุตสาห์อนุสาสน์ ให้เราฉลาดลุล่วง ท่านปามประทีปเด่นดวง กรุณาปามห้วงชลาลัย เอ็นดูผู้สั่งสอน  
ศิษย์ จะได้คิดเห็นดเห็น้อยก็หาไม่ ศิษย์ดีมีความอ้อมใจ ศิษย์คร้านท่านไร้ความสบาย ศิษย์ดีเรียน  
ได้ดังประสงค์ ก็เสริมส่งสรรเสริญดังจิตหมาย ศิษย์ชั่วมีแต่คิดสะดวกกาย ท่านก็คิดอับอาย  
ไปด้วยกัน ท่านไซ้ให้ทรัพย์อันประเสริฐ คือวิชาดีเลิศกว่าสินทรัพย์ ไม่ควรลืมบุญคุณอนันต์  
ต้องเคารพอภิวันท์ทุกเมื่อไป ฯ

### ว่าด้วยคุณเจ้าขุนมูลนาย

๐ โขลงช้างย่อมมีพญาสาร ครอบครองบริวารทั้งหลาย ผุ่งโคขุนโคก็คือนาย มุ่งหมายนำพวก  
ไปหากิน ผุ่งหงษ์มีเหมราชา สกุนามีนกปักยนิล เทวายังมีสักกรินทร์ เป็นปิ่นเทวนชั้นฟ้า เผ่าชน  
จะดังเป็นคณะ จะต่างคิดเกาะเกาะตามประสา จะอยู่ได้ดีก็เวลา คุณาจะย่อยยับอัปจน จำเป็นต้องมี  
หัวหน้า กะการบัญชาให้เป็นผล กองทัพบริบูรณ์ผู้คน ไม่มีจุ้มพลจะสู้ใคร เพราะฉะนั้นควรเรา  
จะเคารพ นอบนบท่านผู้เป็นใหญ่ บังคับบัญชาการใด ทำไปให้เสร็จดังจ่านง ผู้ใหญ่มีใจกรุณา  
แม้ข้าทำผิดดังประสงค์ บำเหน็จแจกให้ดังใจจง หวังให้มันคงจงรัก แม้ใครทำผิดพลาดพลั้ง ท่าน  
ก็ยังไมลงโทษหนัก อุดสาห์เป็นห่วงทั่วทั้งทัก ชี้โทษให้ประจักษ์แจ้งใจ จำเป็นต้องลงอาญา ไซ้ว่า  
โทษก็องก็หาไม่ ท่านต้องมันคงตรงไว้ รักษาวินัยให้เที่ยงธรรม ควรเราที่เป็นผู้น้อย คอยปฏิบัติ  
ตามทุกสิ่งสรรพ คงจะเจริญสุขทุกวัน เกษมสันต์ร่มเย็นเป็นนิตย์ ฯ

### ว่าด้วยคุณมิตร

๐ ผู้ใดเป็นผู้มีมิตร จิตคิดต้องกันहरษา มีความยินดีปรีดา ยิ่งกว่ามีสินเงินทอง แม้มี  
สิ่งใดที่ขัดข้อง มิตรช่วยจำกัที่ขัดข้อง ช่วยทำให้สมอารมณ์ปอง กิจการทั้งผองช่วยคิด เต็มใจ  
ปรึกษาหารือ ไม่ถือเกนกำคำผิด สู้ดอดโทษโทษนิตย ผูกจิตมิตรไว้ด้วยไมตรี สิ่งใดควรหย่อน  
ผ่อนตาม ผ่อนให้ทุกยามเต็มที แม้เห็นสิ่งใดไม่ดี ช่วยชี้ช่องธรรมนำทาง การใดจะได้เกิดผล  
ไม่คิดถึงตนก็คขวาง เป็นที่เชื่อใจไว้วาง มิได้อำพรางสิ่งใด ยามดีสรรเสริญเยินยอ แต่จะสอพลอ  
ก็หาไม่ ที่ควรดำเนินไป มิให้มิตรไซ้ร่ำพลึงพล้า ไม่เป็นเพื่อนกินสิ้นผลาญ ยามจนไม่พาลช่วย  
กระหน่ำ คอยจ้องมองดูทุกข์ อุปถัมภ์ทำชอบคอบแทน หามิตรเช่นนี้เหลือยาก หาได้ลำบากยากแสน  
เอาใจไว้อย่าดูแคลน รักมั่นพี่น้องร่วมอุทร อุดสาห์รักษาน้ำจิต ให้สนิทสามัคคีสโมสร คงจะ  
ไม่มีเวลาอนาทร ไม่มีเคียดรื้อนสักเวลา ฯ

## ไหว้พระเป็นเจ้า

๐ อัญชยมบัฏมบ่าว สติธรรมศรีแก้วนาถา วิษณุผู้ทรงศักดิ์ งามเป็นแท่นแสนดี  
กลืนฟ้ากลืนดินป็นสามารถ เอาพญาครุฑราชมาขึ้น ถือสังข์จักรกทาธรณี ปราบหม้อสุรีแรงลาญ  
อีกข้างบัฏมบรมศวร สถิตผาพิเศษไพศาล จีไคเผือกผู้ดูตระการ เจือกเป็นสังวาลย์เทพไทย  
ยศยงทรงอินทรชญา สามดาพระแพรงแสงไส กำจัดสารพัดโทษภัย พิฆนະจัญไรกลายดี อีกทั้ง  
บัฏมไชยะไชย เทพไทยพรหมเมศวรเรืองศรี ขุนห่านกาญจนาผ่องพี พระเอามาขึ้นแสนสบาย  
สี่พักตร์แลแสงเพ่งพิศ สี่ทิศสอดส่องมอหมาย ปกป้องปวงภัยอันตราย มิให้กล้ำกลายโลกา ขอ  
พระเป็นเจ้าทั้งสามฟังความสุนทรวอนว่า ขอจงทรงพระกรุณา คຸ້มเกรงรักษาทั่วไป ๑

## ไหว้เทวดา

๐ ยอกรประนมเหนือเศศ ไหว้ไทยเทวศรน้อยใหญ่ ในฟ้าอากาศเกรียงไกร ทั้งในภิกพภูมิคน  
องค์เพชรปานิมีเดช พันเนตรสอดส่องเวหน ถือแก้วแววล้ำคำรณ พาหนคชเอราวัน อีกองค์โลกบาล  
ทั้งสี่ ผู้มีฤทธิ์แรงแข็งขัน ทั้งสี่ยศยงทรงธรรม พร้อมกันจงบัฏมโพยภัย ธรตรฐจอมภูตพรายป่า นั้  
ทศบุรพาผ่องใส วิรุพหผู้จอมเทพไทย ในทิศทักษิณอาร์กษ มั่นคงตรงข้างประจิมทิศ สิงสถิตจอมงู  
วิรูปักษ์ กุเวรราชาพญาักษ์ พัทธักษ์อยู่ทิศเบื้องอุดร อีกพระเสื่อเมืองเรืองฤทธิ์ ทรงเมืองเรือง  
อิทธิอดิศร หลักเมืองแน่นนั้รังนคร พระกาพชาญสมรทรงศักดิ์ อีกพระสยามเทวศร และ  
พระเทพทรงเดชทั่วหล้า จงทรงตั้งจิตเมตตา รับเครื่องบูชาข้าพสิ จงช่วยอำนวยชัยให้พร ในพระภูธร  
จำเรณูศรี ทั้งพระวงศาข้าฤดี จงสุขสวัสดิ์สถาพร บำรุงกรุงศรีอิรักษ์ ให้สุขประจักษ์สโมสร  
คຸ້มเกรงอาณาประชากกร เขตสยามงามอนงค์ารคง

— พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์

โคลงโลกนิติจำแลง โดยลือโคลงโลกนิติของเดิมและเสียดสีสังคมและบุคคลในรัชสมัยของ  
พระองค์ (คิดมาเป็นตัวอย่างเฉพาะบางโคลง เทียบเคียงกัน โคลงโลกนิตอยู่ด้านซ้ายและ  
ด้านขวาคือโคลงโลกนิติจำแลง)

๐ อัญชยมบรมนเรศรเรือง	รามวงศ์	๐ ข้าสมาชิกน้อย	ดุสิต สมิตเส
พระผ่านแผ่นไพททรง	สืบไท้	รู้จักสังเกตจิต	ท่านผู้
แสวงยั้งสิ่งสดับองค์	โอวาท	เป็นไทยสมัยชิด	ปัจจุ- บันนา
หวังประชาชนให้	อ่านแจ้งคำโคลง	ย่อมจะมีความรู้	เลิศล้ำปู้ดา ๑

๐ ครรโลงโลกนิตินี้ มีแต่โบราณกาล เป็นสุภายิตสาร กลดั่งสร้อยสอดคล้อง	นมนาม เก่าพร้อง สอนจิต เว้าไว้ในกรรมฯ	๐ ครรโลงโลกนิตินั้น สำหรับคนโบราณ บัดนี้สมัยกาล ภายิตก็ต้องการ	นมนาม เก่าพร้อง แปลงเปลี่ยน ดัดบ้างตามสมัย
๐ ปลาร้าพันห่อด้วย ใบก็เหม็นคาวปลา ก็คนหมู่ไปหา ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง	ใบคา กละคลุ้ง กบเพื่อน พาลนา เฟื่องให้เสียพงศ์ ฯ	๐ ปลาร้าพันห่อด้วย ใบก็เหม็นคาวปลา ชาวเราบัดนี้นา ควรเลิกปลาร้าหมุ้ง	ใบคา กละคลุ้ง สิวิ-ไลซ์แฮ กักก่อนเนยแข็ง
๐ ผลเคื่อเมื่อสุกไซ้ ภายนอกแดงดูจัน ภายในย้อมแมลงวัน ดุจดังคนใจร้าย	มีพรรณ ชาดป้าย หนอนบ่อน นอกนั้นดูงาม	๐ ผลเคื่อเมื่อสุกไซ้ ภายนอกแดงดูจัน นางเอกภายนตร์อัน แท้ที่จริงเป็นหม้าย	มีพรรณ ชาดป้าย สรวยสุด ลูกตั้งแปดคน
๐ ขนุนสุกส้างแห่ง ภายนอกเห็นหนามหนา ภายในย้อมรสา สาธุชนนั้นแล	สาขา หนั้นแท้ เอมโอช เลิศด้วยดวงใจ	๐ ผลขนุนภายนอกนั้น ในใหญ่ยวงโอชา นารีที่หน้าตา อาจจะรวยเงินร้อย	หนามหนา ใช้น้อย ดำสติ ซังเนื้อเกลอเอ๋ย
๐ ดินงูไซ้หาค นมไก่ไก่สำคัญ หมู่โจรต่อโจรหัน เชิงปราชญ์ฉลาดกล่าวผู้	เห็นกัน ไก่อู เห็นเลห์ กันนา ปราชญ์รู้เชิงกัน	๐ ดินงูไซ้หาค นมไก่ไก่สำคัญ นักเลงเล่นพนัน เกลียดพวกตำรวจผู้	เห็นกัน ไก่อู รู้เลห์ กันนา จับแท้ทุกคน
๐ รู้น้อยกว่ามารู้ กลกบเกิดอยู่ใน ไปเห็นขเลไกล ชมว่าบ่อน้อย	เริงใจ สระจ้อย กลางสมุทร มากล้าลึกเหลือ	๐ กบน้อยเนาหางน้ำ อวดบ่อนอาศัย คือเอติเตอร์ใน อวดว่ารู้หมดล้า	สมุทรไทย เพียบน้ำ ออฟฟิช เลิศแท้ทุกสถาน
๐ เสียดินสงวนศักดิ์ไว้ เสียดักดิ์สู่ประสงค์ เสียรู้เร่งดำรง เสียสัตย์อย่าเสียสู้	วงศ์หงส์ สิ่งรู้ ความสัตย์ ไวนา ชีพม้วยมรณา	๐ เสียดินสละศักดิ์ เสียดักดิ์สู่ทง เสียรู้เร่งปลดปลง เสียสัตย์ยอมเสียกู้	สินคง อวดรู้ ความสัตย์ เสียนา ชีพไว้กอดเมีย

๐ รักกันอยู่ขอบฟ้า	เขาเขียว	๐ รักกันอยู่ขอบฟ้า	เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง	โทรเลขถึงครูเดียว	พูดได้
ซังกัน บ่ แลเหลียว	ตาต่อ กันนา	ซังกัน บ่ แลเหลียว	ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อน	ป่าไม้มาบัง	โทรศัพท์เสียงให้	แหบแห้งบ่ถึง
๐ ให้ท่านท่านจักให้	ตอบสนอง	๐ ให้ท่านหวังท่านให้	ตอบสนอง
นบท่านท่านจักปอง	นอบไหว้	นบท่านเพื่อเราปอง	ประโยชน์ไซ้รู้
รักท่านท่านควรครอง	ความรัก เรานา	รักท่านแต่ที่ครอง	ความมุ่ง เราเฮ
สามสิ่งนี้เว้นไว้	แต่ผู้ทรชน	สามสิ่งนี้จำไว้	เหมาะเยี่ยงคนฟรี

### โคลงสุภาษิต

เป็นโคลงจำนวน 119 เรื่อง ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ลงพิมพ์ในหนังสือดุสิตสมิต เป็นประจำทุกสัปดาห์ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2461- เดือนมีนาคม พ.ศ. 2463 โดยทรงนำสุภาษิตและข้อความจากบทละครหรือวรรณกรรม ภาษาต่าง ๆ คือ ไทย (บัญญัติพระร่วง, พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระนิพนธ์ของสมเด็จพระสังฆราช สภา ฯลฯ) บาลี (ธรรมภาษิตและชาดก) ละติน อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน อิตาลี เยอรมัน ฮอลันดา อเมริกัน และญี่ปุ่น โดยทรงนำสุภาษิตดังกล่าวมาแปลเป็นภาษาไทย และขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อย่ารักเหากว่าผม อย่ารักลมกว่าน้ำ อย่ารักถ้ากว่าเรือน อย่ารักเดือนกว่าตะวัน”

(บัญญัติพระร่วง)

อย่ารักเหายิ่งกว่า	รักผม
อย่ารักลุ่มหลงลม	กว่าน้ำ
อย่ารักคูหาชม	งามกว่า เรือนนา
อย่ารักเดือนว่าล้ำ	เลิศล้ำกว่าตะวัน
เหานั้นเปรียบด้วยสิ่ง	เล็กน้อย นั่นแล
ยามเสื่อมอย่าตะบอย	รีบทิ้ง
เยี่ยงการใหญ่จะพลอย	เสียเสื่อม ด้วยนา
หมกหม่นคนจะกลิ้ง	เกลือกกลิ้งจนใจ

ลมไชร้พัดผ่านแล้ว	ใครจับ ได้ฤา
น้ำตกไวัระงับ	เราร้อน
เย็นลมเมื่อหยุดกลับ	ร้อนใหญ่
เย็นอุทกสถิซ้อน	สุขให้เกษมนาน
โบราณท่านจึงว่า	เดือนใจ
ถึงประโยชน์จริงใน	โลกนี้
จะคิดกิจการใด	คิดถี่ ถ้วนเทอญ
จึงเปรียบลมน้ำชี	ชัดให้รำพึง
หนึ่งถ้ำแม่ใหญ่กว้าง	กลางเขา
มิใช่เป็นของเรา	แน่แท้
ฤาจะเปรียบเทียบเผ่า	เรือนแห่ง เราเอง
พัสดุใกล้มือแม่	เล็กน้อยคอยถนอม
เดือนย่อมแสงอ่อนน้อย	กว่าตะวัน
จะเทียบเปรียบปานกัน	ห่อนได้
ถึงเดือนจะฉายฉั่น	อต้องน้อง
ประโยชน์แก่โลกไชร้	ไปมั่นสุริย์ฉั่น
ตะวันเปรียบพจนถ้อย	สัจจัง
เดือนเปรียบคำหวานดัง	รสอ้อย
อันสัจจะวาตะพึง	ขมขื่น บ้างนอ
คำปดรสรักคล้อย	กลาดพันทางเจริญ
ขอเชิญพินิจข้อ	ภานิต
แห่งพระร่วงบพิตร	จัดไว้
เพื่อเป็นเครื่องเตือนจิต	จำใส่ ใจเทอญ
ยามอ่านจงอย่าได้	อ่านทิ้งกระตัง

ฝูงนกกำนิคคล้าย	คลึงกัน
ใหญ่ย่อมเทศพิวพรรณ	แผกบ้าง
ความรู้อาจเรียนทัน	กันหมด
ยกแต่ชั่วดีกระด้าง	อ่อนแก่ฤาไหว



(พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานด้วยพระราชหัตถเลขาในสมุดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันนี้ (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) เมื่อเสด็จพระราชดำเนินประพาส ณ ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. 2440)

### โคลงสุภาพ

ได้อ่านวรรณแผ้ว	ภายิด
ใครจะไม่มีจิต	ปลาบได้
ยิ่งอ่านก็ยิ่งคิด	ปลื้มปลาบ
เพราะพระองค์โปรดให้	สติแท้ควรตรอง
มองดูก็จักแจ้ง	เจนเห็น
ว่าราชภายิดเป็น	ดุจแก้ว
เปรียบสุรยะจันทร์เพ็ญ	ส่องฟ้า ฟ้าฮา
ยิ่งประทีปส่องแผ้ว	จุดไว้นาทอง
ปางนี้มีผู้มัก	คิดกลัว
เห็นว่าชาติของตัว	ต่ำต้อย
จึงคอยแต่่มงมัว	ยอมพ่าย เขานอ
แล้วก็มานะน้อย	ไม่กล้าแข่งขัน
กลัวพรรณที่แผกแผ้ว	กว่าตน
หุดหู่ในกรรมล	ไม่สู้
ลืมนึกว่าเป็นคน	เหมือนเช่น ตนเอง
ลืมนึกว่าความรู้	อาจรู้ทันกัน
สำคัญอยู่แท้แท้	ธรรมะ พ่อเอย
ผิวผ่องจิตโมหะ	เกลือกกล้า
ผิวพรรณใช้ว่าจะ	ช่วยรอด กรรมนา
จิตผ่องแต่ผิวกล้า	ไปแพ้ผิวงาม
ความดีความชั่วไซ้	เป็นตรา
คนชั่วเปรื่องปัญญา	ยิ่งผู้
ผลกรรมก็จักพา	สู่ทุ คติเอง
คนโง่ความดีคู่	รอดพ้นภัยพาล

"Love all, trust a few, Do wrong to none."

(จากเรื่องละคร ชื่อ "All's Well that Ends Well" ของเชกส์เปียร์)

“รักทั่วไปแต่ไว้	ใจแต่ น้อยเทอญ
อีกอย่าไฝ่รังแก	ท่านไซร้
เชกสเปียร์กล่าวกระแสด	ภายิด
จับจิตชวนคิดได้	ดั่งนั้นเป็นดี
ไมตรีศีลเลิศล้ำ	พันธนา อันแฮ
รักบิดามารดา	พี่น้อง
รักผัวรักภรรยา	รักมิตร
ยามกิจติดขัดข้อง	รักนั้นปลอบใจ
แต่ไว้จิตไม่พิน	ไปควร เพื่อนเอย
ใครสุห์ทชดชวน	รักแท้
ไว้จิตบ่ต้องกวน	ใจผ่าย หลังเลย
ความลับคงไม่แพร่	จากผู้วางใจ
แต่ใครไว้จิตผู้	เพื่อนกิน
โดยมิทันจักชิน	ชิดเชื้อ
ผู้นั้นอาจกลับนิน	ทาเล่น
อีกเปิดความลับแพร่	แต่ใช้ผลเสีย
เป็นคนทำหน้าที่	อย่างคน
อย่าไฝ่ตามใจตน	ชั่วร้าย
อย่าซังเพื่อนนรชน	ใส่โทษ เขาเลย
อย่าคิดหาชั่วปาย	ใส่ผู้ตนซัง
ตั้งใจไว้ให้มั่น	ทางธรรม
ใครเกลียดอย่าเคียดฉันท	เกลียดบ้าง
โกรธต่อโกรธด้วยกัน	ต่างวอด
ใครคิดอุศยาล้าง	โทษด้วยใจดี
มีถาเวรดับได้	โดยเวร
โกรธดับได้ด้วยใจเย็น	ถูกแท้
ใครประทุษยอมเป็น	บาปแต่ เขาเอง
อันอะธรรมจักแก้	เด็จได้โดยธรรม

## โคลงภาษิตนักรบโบราณ

Mon âme au Dieu Mon bras au roi, Mon cocur aux dames, L' honneur a' moi.

มะโนมอบพระผู้	เสวยสวรรค'
แขนมอบถวายทรงธรรม	เทอดหล้า
ดวงใจมอบเมียขวัญ	และแม่
เกียรติศักดิ์รักของข้า	มอบไว้แก่ตัว
มะโนมอบพระผู้	เสวยสวรรค'
นักรบต้องรักธรรม	เที่ยงแท้
ยามสู้ยุทธภูมิอัน	ประชิด
จิตจึงจะมันแม่	เคิกกล้าไปขาม
สงครามทำเพื่อป้อม	ธรรมา
นักรบเริงอาสา	ไปคร้าม
อยู่ในที่ถูกล่า	ความขลาด ได้ฤ
จิตมันขวัญพาข้าม	ปลอดพ้นอันตราย
เป็นชายเชื้อชาติเกล้า	เพ็ญขวัญ
แขนมอบถวายทรงธรรม	เทอดหล้า
รับใช้เพื่อป้องกัน	รบบาท พระเอย
เพื่อพระคงคู่ฟ้า	ครอบเกล้าเราสราญ
ภูบาลจะตรัสใช้	ไคลคลา
เหินห่างจากเคหา	ห่างห้อง
ภักดีและอาสา	เพราะเชื่อ
ว่าพระบารมีป้อม	ปกเกล้าเราไป
หักใจจรจากห้อง	หฤหรรษ์
รักษาราชและรักธรรม	เที่ยงแท้
ดวงใจมอบเมียขวัญ	และแม่
คงเสนห้อยแม่	อยู่ร้างกลางสนาม
ยามไปในถิ่นกว้าง	ทางไกล
พบสิ่งช่วยชวนใจ	อยู่บ้าง
ก็จะไม่เหลวไหล	หลงวุ่น
เพราะจิตจอดอยู่ข้าง	หนึ่งแล้วมันคง

รณรงคฺยังบุทฺธแย้ง	ยิ่งภัย อื่นนอ
จำจะต้องทำใจ	แก้จถล้า
นักรบจึงควรไฟ	เตือนสติ ตนเอง
เกียรติศักดิ์รักของข้า	มอบไว้แก่ตัว
มัวรอให้พวกพ้อง	คอยเตือน
คงไม่รู้จิตเหมือน	จิตได้
ใครจะทราบว่าเป็น	นึกหวน จันนอ
ตัวลิเตือนตัวไว้	เหมาะแก่ทุกยาม
สรุปความว่าแม่นั้น	ธรรมาธิปเส
อีกภักดีอาสา	ราชไท
รักเมียรักแม่พา	ใจแน่ว
สงวนศักดิ์จักสละได้	หมดแม้ชีวี
ศรี ศรีสวัสดิพร้อม	พูนผล
สิทธิ์ จัตุพรคณ	อย่าแคล้ว
ฤทธิ เรื่องฤทธิแรงรณ	อริราช
ชัย ชนะศึกแล้ว	เกียรติก็องสากล
ปวง พลเสือป่าผู้	ภักดี
ภัย พิบิตื่อยามี	พาดพ้อง
พิ บุญพิริยภัย	โยยิ่ง ยิ่งเทอญ
นาศ อะมิตรจิตข้อง	ขัคน้อยยอามี

- โคลงทนาย เป็นพระราชนิพนธ์โคลง 50 บท เนื้อความตามปัญหาต่าง ๆ (คัดมาเป็นตัวอย่างเฉพาะบางบท)

ใครหือซื้อตักแล้ว	ไม่หล่น
คิดวัดอุชอบกล	แปลกไซริ
ของนี้แหละให้ผล	พิลึก
ช่วยทาสเป็นไทยได้	แต่เบื่องโบราณ
องค์พระเป็นเจ้าเอก	ในตรี
อาวธวงหวิอดี	แม่นแท้
นามแม่นอมาคย์ศรี	สมุหะ
อีกชื่อปรากฏแล้ว	เลิศล้ำสกุลวงศ์

ใครเคยแต่ได้กล้า	รบแรง
พ่อออกนามว่าแขง	เศกไชร์
เป็นขุนจึงจัดแจง	จาก
ประวัติของตนไว้	คู่ตัวแดนตน
ใครหนอมีโรคร้าย	ตัวตน
แต่ก็ได้นิรมล	ร่วมห้อง
มีบุตรซึ่งฝูงชน	เคารพ
เป็นที่หนึ่งเกียรติก้อง	เกรอกเกรวนแดนไทย
นารัตนะอ้าง	ออกนาม
ว่าอรุณเรืองราม	อะเศ
สละชีพเพื่อความ	จงรัก
เป็นเยี่ยมแก่เราเชื้อ	ชาตินี้สรรเสริญ
ธานีชอก	เกรอกไกร
ดังช่องชนกลาไค	เคลื่อนเข้า
มีห้วงปลา	วงเว
อีกนิวนั่งเจ้า	จักรกว้างอย่าง <sup>๑๒</sup>
นครนามบอกไว้	บุกเชิญ
เวียงเก่าเรายังเห็น	ใหญ่กว้าง
จากประวัติเป็น	ลายลักษณ์
ว่าบริน์สร้าง	เลิศตรงก่อนมา
วัดหนึ่งนามเรียกคล้าย	เวลา
ราตรีต่อทิวา	นั้นไชร์
มีนามที่ชนสา-	มัญเรียก
แปลว่าวัดซึ่งไร	รมไม้ชายคา
วัดได้ชื่อ	เสียงดัง
แห่งวัดฤได้ฟัง	คำเข้า
มีเจตนิเวศน์วัง	เคียงวัด
นี้แหละณะชื่อเก่า	เอนรู้าราม

(เฉลย- พระร่วง, พระจักรี — เจ้าพระจักรี — พระบรมราชจักรีวงศ์, พ่อขุนรามคำแหงมหาราช, ท้าวแสนปมมีโอรสเป็นสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1, พระสุริโยทัย, กรุงเทพทวารวดี, สุโขทัย, วัดอรุณราชวราราม — วัดแจ้ง, วัดระฆังโฆสิตาราม)

พระราชนิพนธ์ร้อยกรองที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา เพื่อแสดงคุณของพระรัตนตรัย ค่าของพระธรรม ตลอดจนการเตือนสติ พระราชนานช้อยคิด เตือนใจนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงใช้ร้อยกรองสื่อสารต่าง ๆ เหล่านั้นในหลายลักษณะ ทั้งในรูปการบรรยาย และพรรณนาอย่างตรงไปตรงมา แต่หากเรื่องใดต้องสื่อสารที่ยาวก็ทรงเพิ่มความน่าสนใจโดยการผูกเป็นเรื่องราว ดังตัวอย่างที่ทรงพระราชนิพนธ์หลายวิธี ดังต่อไปนี้คือ

— พระราชนิพนธ์เพื่อแสดงคุณของพระรัตนตรัย

16	ขอชวนสหายให้มี ประณมกัมเมษกราบลง เคารพพระสงฆ์องค์ศา	จิตศรัทธาปรี นบธรรมจาง วทพระศาสดา	ดิग्จักดิแด่พุทธองค์ ฉวรพุทธศาสนา นาบุญดิเรกเลิดโลก
11	องค์โลกะนาลนำ ร่างับและดับโศก สัทธรรมะชีทาง ชีสุขวิถีดัด ส่วนสงฆะทรงธรรม โปรดเทศะนาพา	นรข้ามละหานโอฆ มนะแจ้งจะคู่ศัตย์ นิรทุกะถ่องถนัด ทุษะศรีคำฤณา มะมะหันตะปัญญา นรชาติรู้ธรรม	
12	สามแก้วประเสริฐเลิศกำ รักษาสุจริตฉดรี กุศลกรรมบทรักษา ทั้งเกียรติยศศักดิ์จกยง ชาติใดไร้ธรรมกำคด เพราะไม่รู้จักชอบผิด ปราศจากหิริละอาย อีกปราศจากโอตตปปะ	กับจิตก็จำ ทวารถ้วนจักมี อีกทั้งมาตรา ยืนอายุคง กำกับกะมล ถือตามแต่จิต ยอมมองปองร้าย ทำบาปบ่ละ	จักสมถวิลยินดี ศรีสุขสวัสดิ์วัฒนา ปิตุปฏิฐานชำระ อีกขวัญบ่ปราศลาดตน ก็ยากจะคงสุจริต แห่งตนจางงหมาย เพราะหลงละเลิงเชิงชนะ บาปจะยังผลตนลาน

11	ไทยเราประพาศติดตาม	วรรณคดีมาจารย์
	จึงได้ประสบศาน	ดิสงบกะลีพร
	ขอคุณพระไตรรัตน์	สิริคุ้มประชากร
	ภิญโญสะโมสร	พหุภัยพินาศสุญฯ

ดุสิตสมิต ฉบับที่ 30  
เล่มที่ 3 หน้า 69, 70

- ทรงพระราชนิพนธ์มงคลสูตรในรูปของเรื่องเล่ามิใช่เพียงการแสดงลักษณะของมงคล  
38 ประการ

### มงคลสูตรคำฉันท์ ต้นมงคลสูตร

สิบสองฉนำเหล่า	นรอีกสุเทวา
รวมกันและตรีหา	สิริมังคะลาไค
เทวามนุษทั่ว	พหุภพประเทศใน
หมื่นจักรระวาฬได้	ดำรงหิณจิริงกาล
แล้วยังบำรุง-	กะละสมมโนมัลย์
ด้วยกาละถ่วงนาน	บมิได้ประสงคสม
ได้เกิดซึ่งโกลา-	หะละยังมโหคม
ก้องถึง ณ ชั้นพรหม	ธสติดสเทือนไป
องค์โลกะนาถเทศน์	วรมังคะลาไค
ยังปาปะปวงให้	ทฤษะเลียมวินาศมล
ชนหลายบพิงนับ	ผิ- สดับมงคล
ใดแล้วและรอดพ้น	พหุทุกพะยายี
เราควรจะกล่าวมง-	กะละอันประเสริฐที่
กอบด้วยคุณามี	วรอรรถเจิดเฉลาฯ

## มงคลสูตร

องค์พระอานนท์ท่านเล่า  
ได้ฟังมาแล้วดังนี้  
สมัยหนึ่งพระผู้มี  
ผู้โลกนาถจอมธรรม  
ประทับ ณ เขตวัน วิหารอัน  
จัดสร้างอย่างดีที่ใน สาวตถีให้  
ครั้งนั้นแลทเวดา  
นุภาพมหิทธิฤทธิ์  
สว่างประดมยามราตรี  
อันเรืองระยับจับเนตร  
แสงกายเธอปลั่งยังเขต  
สว่างกระจ่างทั่วไป  
องค์พระภควันนั้นไซ้  
ก็เข้าไปถึงที่นั้น  
ครั้นเข้าใกล้แล้วจึงพลัน  
แต่องค์สมเด็จพระศพล  
แล้วยืนที่ควรดำรง  
แสดงเคารพนบสรี  
เมื่อทเวดาขึ้นดี  
ข้างหนึ่งดังกล่าวแล้วนั้น  
จึงได้ทูลถามภควัน  
เป็นพระคาถาบรรจงฯ  
เทพอีกมนุษย์หวัง  
โปรดเทศนามง  
(ฝ่ายองค์สมเด็จพระชินสีห์  
ด้วยพระคาถาไพจิตร)  
หนึ่งคือบ่คบพาล  
หนึ่งคบกะบัณฑิต  
หนึ่งกราบและบูชา

ว่าข้าพเจ้า  
พระภาคชินสีห์  
อนาถะปิณจิกไซ้  
เป็นที่สถิตสุขา  
องค์หนึ่งมหา-  
เธอเปล่งรัสมิ  
สวนแห่งเจ้าเขต  
ประทับแห่งใด  
ถวายอภิวันท์  
เสงี่ยมเจียมตน  
สมควร ณ ที่  
ด้วยถ้อยประพันธ์  
คติโสดาภิงานง  
กะละเอือกอดมดีฯ  
ตรัสตอบว่าที่  
เพราะจะพาประพาศิผิต  
เพราะจะพาประสบผล  
อภิบุษะนียชน



ข้อนี้แหละมงคล  
 ความอยู่ประเทศซึ่ง  
 อิกบุญญะการที่  
 อิกหมั่นประพาศ์ควร  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 ความได้สัดับมาก  
 อิกศิลปะศาสตร์มี  
 อิกหนึ่งวินัยอัน  
 อิกคำเพราะบรรสาน  
 ทั้งสี่ประการล้วน  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 บำรุงบิดามา-  
 หากลูกและเมียมี  
 การงานกระทำไป  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 ให้ทาน ณ กาลควร  
 อิกสงเคราะห์ญาติที่  
 กอบกรรมะอันไร  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 ความงดประพาศ์บาป  
 ตำรวมวรินทร์ย์  
 ความไม่ประมาทใน  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 เคารพ ณ ผู้ควร  
 อิกหนึ่งมิได้มี  
 ยินดี ณ ของตน  
 อิกรู้คุณของ  
 พังธรรมะโดยกา-  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 มีจิตตะอดทน

อติเรกอุดมดี  
 เหมาะและควรจะสุจี  
 ณ อติตะมาดล  
 ณ สะภาวะแห่งตน  
 อติเรกอุดมดี  
 และกำหนดสุวาที  
 จะประกอบมนุญการ  
 นรเรียนและเชี่ยวชาญ  
 ฤทธิแห่งประชาชน  
 จะประสิทธิ์มนุญผล  
 อติเรกอุดมดี  
 ตระด้วยหทัยปรีย์  
 ก็ถนอมประหนึ่งตน  
 บ่มิยุ่งและสับสน  
 อติเรกอุดมดี  
 และประพาศ์สุธรรมศรี  
 ปฏิบัติบำเรอดน  
 ทุษะกลัวและมัวมล  
 อติเรกอุดมดี  
 อุกุศลบิให้มี  
 และสุราบ่เมาผล  
 พหุธรรมะโกศล  
 อติเรกอุดมดี  
 จะประณตและนอบสිර  
 จะกระด้างและจองทอง  
 บ่มิโลกพยานปอง  
 นรผู้ปกครองตน  
 ละเจริญคุณานนท์  
 อติเรกอุดมดี  
 และสถิต ณ ขันดี

อีกหนึ่งบ่พึงมี  
 หนึ่งเห็นภณาเกิด  
 กล่าวธรรมะโดยกาล  
 ทั้งสี่ประการล้วน  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 เพียรเผากิเลสล้าง  
 หนึ่งประพฤติดี  
 เห็นแจ้ง ณ สี่องค์  
 อจนามนุษย์ผัน  
 อีกทำพระนิพพา-  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 จิตใคร่ได้ต้อง  
 แล้วย่อมบ่พึงมี  
 ไร้โศกฐลีสถูญ  
 ข้อนี้แหละมงคล  
 เทวามนุษย์ทำ  
 เป็นผู้ประเสริฐที่  
 ย่อมถึงสวัสดิ์  
 ข้อนี้แหละมงคล

ฤคิ์ตอทงหาญ  
 สมณาวราจารย์  
 วรกิจะโกศล  
 จะประสิทธิ์มัญญผล  
 อติเรกอุดมดี  
 มละโทษะยา  
 ดุจะพรหมพิสุทธ์สรรพ  
 พระอะริยสัจอัน  
 ดิระข้ามทเลวน  
 นะประจักษะแก่น  
 อติเรกอุดมดี  
 วรโลกะธรรมศรี  
 จะประหวั้นฤกั้วล  
 และสบายบ่ม้วน  
 อติเรกอุดมดี  
 วรมงคะลาคนี้  
 บมืแพ้ ณ แห่งหน  
 สิริทุกประการดล  
 อติเรกอุดมดี ฯ

ฉันท์พระราชทานแนวคิดเฉพาะเรื่อง ให้ความคิดทำนองเดียวกับ “นรชาติวางวาย... สติย์ทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา” ในตอนท้ายได้ทรงแนะนำสิ่งที่ควรกระทำเพื่อให้เหลือเป็นอนุสรณ์ไว้ด้วย

“รูป ชีรติ มจจัน นามโคตต น ชีรติ”

รูปเราเพราะมีขันธ  
 จึงได้ประมวลงคุม  
 เมื่อถึงณแนวมรณ  
 รูปนั้นก็พลันหาย  
 แต่นามและโคตรแม้  
 คงยังจะอยู่ทน

วรปัญจะมาประชุม  
 สะรรามะโนณกาย  
 วรปัญจะขันธทลาย  
 บมืมีจะอดจะทน  
 มรณาก็อ่อย่างน  
 ฐิตีเทียบวสุนธรา

เหตุนี้สี่เราควร  
 บัณฑิตและข่มปา  
 รักชื่อถนอมเกียรติ  
 กอบกิจจะการสุน-  
 รักชาติและถือนั่ว  
 รักดีณองค์รา-

จะประกอบกุศลสมา-  
 ประดิษฐานผลพิบูล  
 ดิณตนและวงศะกุล  
 ทระชื่อปโรยบรา  
 ณพระพุทธรศาสนา  
 ชะณนี้จรงเจริญ ๑

คฤตสมิต

ราม ร.

(อินทวงศ์ฉันท พระราชทานแก่เจ้าพระยา

บดินทรเดชาสุจิต แยม ณ นคร)

- ทรงพระราชนิพนธ์เสียดสีผู้ที่รังเกียจลายสักของคนเมื่อมียศถาบรรดาศักดิ์สูงขึ้น สังกัด  
 การเล่นคำ สัก และ สักดิ์

๐ สักระวาคิดมาถึงการสัก	ผู้ทนเจ็บช้ำนัยามสักใหม่
อยากมีลายแล้วจะอายลายทำไม	มีลายไว้มิได้อวดปวดแสบนัย
เมื่อแรกสักยศศักดิ์ยังไม่มาก	ครันสูงศักดิ์ล้าปากอยากลบสัก
ทั้งแขนลายขาลายออกอายนัย	ยังรักศักดิ์ยังไม่รักสักเลยเอ๋ย ๑

- พระราชนิพนธ์ปลุกใจและทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ (ในบทถัดไป)

#### บทชวนรักชาติ

๐ เรานี้เกิดมาแล้วชาติหนึ่ง	ควรคำนึงถึงชาติศาสนา
ไม่ควรให้เสียที่ที่เกิดมา	ในหมู่ประชาชาวไทย
แม้ใครตั้งจิตคิดรักตัว	จะมัวนอนนิ่งอยู่ไหน
ควรจะร้อนกร้อนใจ	เพื่อให้พร้อมพร้อมทั่วตน
ชาติใดไว้รักสมัครสมาน	จะทำการสิ่งใดก็ไร้ผล
แม้ชาติย่อยยับอัปจน	บุคคลจะสุขอยู่อย่างไร ๑
๐ ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง	คงจะต้องบังคับขับไส
เคี้ยวเข็ญเย็นคำกรำไป	ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
เขาจะเห็นแก่หน้าค่าซื้อ	จะนับถือพงศ์พันธุ์นั้นอย่าหมาย
ไหนจะต้องเหน้อยยากลำบากกาย	ไหนจะอายุทั่วทั้งโลกา ๑

๐	เพราะฉะนั้นชนกันสวามีภักดี	จงรักร่วมชาติศาสนา
	ยอมตายไม่เสียขายชีวา	เพื่อรักษาอิสระคณะไทย
	สมานสามัคคีให้ดีอยู่	จะสู้ศึกศัตรูทั้งหลายได้
	ควรคิดงานจงใจ	เป็นไทยจนสิ้นดินฟ้า ฯ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลพระราชนิพนธ์ชนรักชาติข้างต้น เป็น  
ภาษาอังกฤษอย่างความตรงกันวรรณคดีวรรณก

#### LOVE OF RACE AND FATHERLAND.

Having once been well-born  
 Let us not forget our Race and our Faith;  
 Let us not be born in vain  
 Amongst a race that is Free !  
 Any man that has regard for himself  
 How could he remain idle?  
 Each man should be anxious and strive,  
 So that all should be prepared !  
 With a nation that is without love and Unity,  
 No work undertaken could bear any fruit :  
 And if the nation is disintegrated and ruined,  
 How may the individuals there have hope for happiness.  
 Should Strangers come and rule over us.  
 They will surely order and drive us;  
 They will oppress us from morn till night  
 As is the custom with masters.  
 Think not that they will have regard for our Position or our Name,  
 Nor can we hope that they will respect our Birth :  
 So, not only should we be weary and burdened,  
 But also should we stand ashamed before the whole world!  
 Therefore, comrades, let us be loyal (to our King),

And be true to our Nation and our Faith;  
 Let us lay down our lives without regret,  
 That we may preserve the Freedom go the Free!  
 Let us stand well united,  
 And we shall surely withstand all foes;  
 Let us ever be bold, and make up our minds,  
 To remain free till the end of Earth and Sky!

## สยามานุสสติ

พระราชนิพนธ์ร้อยกรองที่เป็นที่รู้จักแพร่หลายและควรกล่าวถึงอีกเรื่องหนึ่งคือ พระราชนิพนธ์สยามานุสสติ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ตามคำกราบบังคมทูลของสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ เนื่องในโอกาสที่ทรงส่งทหารอาสาไปสงครามในทวีปยุโรป ในสงครามโลก ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2461 พระองค์ได้พระราชทานเลี้ยงส่งทหารอาสาเหล่านั้นที่สนามข้างพระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นจำนวน 1,500 คน และในงานเลี้ยงนั้นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงพิษณุโลกประชานาถกราบบังคมทูลขอพระราชทานคำขวัญสั้น ๆ สำหรับเป็นเครื่องเตือนสติ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจให้แก่ทหารเหล่านั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ในระยะเวลาอันสั้น ๆ ในวันรุ่งขึ้น นั่นเอง กล่าวคือมีหมายกำหนดการว่าจะต้องเสด็จพระราชดำเนินไปยังจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่ตอนบ่าย เพราะค่ำวันนั้นจะมีงานพระราชฤกษ์มงคลขึ้นพระที่นั่งศรเพชรปราสาทในพระราชวังพระรามราชนิเวศน์ (บ้านปืน) ก่อนเสด็จพระราชดำเนินก็ทรงพระราชนิพนธ์สยามานุสติก่อน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน และเมื่อพบพระราชนิพนธ์นี้เป็นที่ประทับใจของคนไทยโดยไปจึงได้มีการจัดทำพระบรมรูปขณะทรงพระราชนิพนธ์โคลงสยามานุสติดด้วยหุ่นขี้ผึ้งไว้ ณ ชั้น 2 หอวชิราวุธานุสรณ์ เพื่อแสดงว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติพระราชภารกิจเพื่อส่วนรวมได้เสมอ และในเรื่องการประพันธ์นั้นทรงพระราชนิพนธ์ออกจากพระราชหฤทัยได้เสมอเช่นกัน

โดยทั่วไปคนส่วนใหญ่ก็รู้จักพระราชนิพนธ์สยามานุสติโคลงบทที่ 3 บทที่ 4 คือที่ขึ้นต้นว่า “ใครรานใครรุกด้าวแดนไทย” และ “หากสยามยังอยู่ยัง ยืนยง” แต่ที่จริงแล้วสยามานุสติมีทั้งหมด 4 บท ดังต่อไปนี้คือ

รักราชย์จงจิตน้อม	ภักดี ท่านนา
รักชาติกอบกรณีย์	แน่วไว้
รักศาสน์กอบบุญตรี	สุจริต ถ้วนเทอญ
รักศักดิ์จงจิตให้	โลกซร้องสรรเสริญ
ยามเดินยืนนั่งน้อม	กมล
รำลึกถึงเทศน	อยู่ยัง
เป็นรัฐมณฑล	ไทยอยู่ สราญฮา
ควรถนอมแน่นตั้ง	อยู่เพียงอวสาน
ไครรานไครรุกด้าว	แดนไทย
เรารบจนสุดใจ	ขาดดิน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละ ลั่นแล
เสียชีพไปเสียสิ้น	ซื่อก้องเกียรติงาม
หากสยามยังอยู่ยัง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ได้ฤา
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย

นักศึกษาจะสังเกตเห็นได้ว่า ในโคลงบทแรกเป็นพระราชนิพนธ์ที่กระชับรัดกุม ความแต่ละบทมีความหมายบริบูรณ์ และทรงใช้คำขึ้นต้นบาทซ้ำกันเพื่อเป็นการเน้นย้ำว่า คนไทยควรจะมีใจรักในสิ่งใดบ้าง เพื่อความเจริญมั่นคง ของตนเองและส่วนรวม ต่อมาในบทที่ 2 ทรงอธิบายถึงเหตุผลว่าเหตุใดเราควรระลึกถึงความเป็นไทย และควรจะทำอย่างไร ซึ่งทรงอธิบาย ขยายความอย่างชัดเจนให้ภาพและเหตุผลแจ่มแจ้งในบทที่ 3 และบทที่ 4

### พระราชนิพนธ์ทร้อยกรองภาษาต่างประเทศ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ทร้อยกรองเป็นภาษาฝรั่งเศส 2 เรื่อง (Vien-toi และ L'Amour Perdue) รวมอยู่ในชุด Poetical Jottings ซึ่งมีบทร้อยกรองภาษาอังกฤษอีก 40 เรื่อง พระราชนิพนธ์ชุดนี้ ทรงแต่งเมื่อเดือนมกราคม และเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1901 (พ.ศ. 2443) ที่ Oxford ทรงใช้พระนามแฝงว่า M.V. ทรงพระราชนิพนธ์เป็นความนำไว้ว่า

A. Collection of Original Poem and translation, etc.

By

M.V.

To Her

Whose eyes I first found inspiration

This volumn is dedicated.

ฉันทลักษณ์ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้ในชุด Poetical Jottings นี้  
มีรูปแบบคำประพันธ์อังกฤษหลาย ๆ ชนิด

เนื้อหามีต่าง ๆ กัน เช่น

1. พรรณนาบรรยายกาศของงานคริสต์มาสในรัสเซีย (In Petersburg)
2. พรรณนาถึงความสุขระหว่างคู่รัก และความทุกข์เมื่อยามจากกัน (Parted, Only a Brief Moment, Only a Dream, O Come Darkness, The Heart-Shaped Trinket, Vien-toi L'Amour Perdue.)
3. ถวายพระพรพระมารดา (To H.M.Savabha, Queen of Siam)
4. พรรณนาถึงภาระหน้าที่ของพระเจ้าแผ่นดิน (The King's Mirror, The King and the lowly Lad.)
5. ชมนาง (O Hana San)
6. ความผูกพันต่อธรรมชาติและความรัก (A Lover's Converse : To the West Wind, To the East Wind)
7. อิทธิพลจากภาพของ Sir John Millais (Spek! Speak! โคลงนี้ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้แปลเป็นภาษาไทย ชื่อ พุดชิจ๊ะน้องแก้ว และภาพที่ให้อิทธิพลแก่พระองค์ปัจจุบันนี้อยู่ที่ Tate Gallery, London)
8. ลำนำ (The Khaki Boy, The Lad in Blue, An Undergrad's Song)
9. อิทธิพลจากโคลงของ Lermoutoff (Sparkling-Eyes)  
จากโคลงของ Voltaire (Hymn to Love)  
จากโคลงของ Shakespeare (A Lover's Plaint, A protest)
10. อิทธิพลที่ได้จับจากสุภาษิตไทย (Two Kinds of Friends)
11. อิทธิพลที่ได้รับจากบทฝากนางของไทย (A Lover's Dilemma)

ฯลฯ

การเสนอเนื้อหาของบทร้อยกรองต่าง ๆ มีทั้งในรูปการพรรณนาโดยตรงกับการผูกเป็นเรื่อง มีตัวละครที่มีบทบาทและบทเจรจาสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจ เช่น เรื่องที่มีเนื้อหาเดียวกันคือ ภาระหน้าที่ของพระเจ้าแผ่นดิน ในเรื่อง The King's Mirror เป็นการพรรณนาโดยตรง แต่ในเรื่อง The King's and the Lowly Lad เป็นการผูกเรื่องว่าเด็กหนุ่มคนหนึ่งกำลังมีความทุกข์เพราะพ่อของคนที่รักถึงแก่กรรมว่าเป็นคนต่ำต้อย จึงบอกกับชายผู้หนึ่งที่ผ่านมาพบว่า ถ้าเขาได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินทุกสิ่งคงสมหวัง ไม่เป็นที่รังเกียจ ชายผู้นั้นจึงแสดงตัวว่าเป็นพระเจ้าแผ่นดินและชี้แจงให้ฟังว่า พระเจ้าแผ่นดินไม่ใช่คนที่มีความสุข เพราะต้องทำตามระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่สามารถจะแสดงอารมณ์ใด ๆ ต่อใคร ๆ ได้ทั้ง ๆ ที่เป็นปुरुชน เมื่อเด็กหนุ่มเข้าใจดีแล้วพระเจ้าแผ่นดินจึงรับปากจะช่วยเหลือในฐานะที่เขาเป็นประชาชนของพระองค์ พระราชนิพนธ์ร้อยกรองเรื่องนี้แปลเป็นภาษาไทยโดย มล.ปิ่น มาลากุล ให้ชื่อเรื่องว่า ทรงชัย กับ ไพร์ฟ้า

พระราชนิพนธ์ร้อยกรองภาษาอังกฤษเรื่องที่ได้เค้าไปจากภาษิตไทย คือเรื่อง Two Kinds of Friends ทรงนำภาษิตว่า “เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก” ไปขยายความให้เข้าใจดียิ่งขึ้น รวมทั้งอธิบายวิธีที่ควรประพฤติต่อเพื่อนเหล่านั้นด้วย ดังต่อไปนี้คือ

Two Kinds of Friends  
(From the Siamese)  
Those Friends in feasts only;  
Send them away!  
You'll find such easily  
On any day!  
But those who'd stand ever  
Firmly by you,  
And Forsake you never!  
There are too few!  
So Learn to know who are  
Those "friends" So sweet;  
(Those knaves who only care  
For bread and meat!)  
And learn likewise to know  
Those friends who will,  
Though you've fallen bestow  
Their friendship still!



พระราชนิพนธ์ทร้อยกรองที่รับอิทธิพลบทผกนางไปจากวรรณคดีไทย คือเรื่อง A Lover's Dilemma แสดงธรรมเนียมการลานางที่มีว่า จะผกนางไว้กับสิ่งใดดี ได้พรรณนาว่าจะผกกับสิ่งนั้น สิ่งนี้ไม่ได้เพราะเหตุใด เพื่อแสดงความมีค่าของนางและจบลง ตรงที่ว่าต้องผกกับใจนางเอง (เพราะเรื่องของใจเป็นเรื่องที่ใครจะดูแลมิได้นอกจากตนเองจะบังคับใจตนเอง) เนื่องจากบทร้อยกรองเรื่องนี้มีลักษณะคำประพันธ์คนละรูปแบบกับ Two Kinds of Friends ที่กล่าวถึงแล้ว จึงเห็นสมควรคัดมาเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และเพื่อเปรียบเทียบกับบทลานางในนิราศนรินทร์ ที่มีลักษณะการพรรณนาใกล้เคียงกัน แต่มิได้เหมือนกัน เพราะมิใช่การทรงแปล หากแต่ทรงนำเพียงเค้าโครงมาแต่งให้ชาวต่างชาติเข้าใจได้โดยมิได้ทรงกล่าวถึง สิ่งที่คนไทยรู้จักดีแต่มิได้เป็นที่รู้จักของต่างชาติ เช่น พระอูมา พระลักษมี และพระนารายณ์ จึงขอให้นักศึกษาพิจารณาในแนวเปรียบเทียบดังกล่าวแล้ว

### A Lover's Dilemma

Being words addressed to his sweetheart  
by a youth on the eve of his departure.

---

### (From the Siamese)

O thou, who art beyond compare perfect!  
If there was but a bough across the sky,  
I'd place thee there, beside a cloud most high,  
That all the seraphim might thee protect!

Shall I entrust thee to the Earth or Air?  
Ah, no! For thou, By spirits, might be found!  
Can I trust thee to winds that blow around?  
No! They're too rude for my jewel so rare!

I'm jealous, that though i have myself  
To go from thee, I shall request no one  
To guard thee, Love, for me!-Nay I'll trust none  
But only that good heart within thyself!

## นิราศนรินทร์

ไอศรีเสาวลักษณ์ล้ำ	แลโลม โลกเอย
แม้ว่ามีกิ่งโพยม	ขึ้นหล้า
แขวนขวัญชูชุลอม	แมกเมฆ ไร่แม่
กีดบ่มีกิ่งฟ้า	ฝากน้องนางเดียว
โคมควรจักฝากฟ้า	ฤาดิน ดีฤา
เกรงเทพให้ธรณินทร์	ลอบกล้า
ฝากลมเลื่อนโคมบิน	บนเล่า นะแม่
ลมจัดชายชักช้า	ชอกเนื้อเรียมสวณ
ฝากอุมาสมรมแม่แล	ลักษมี เล่านา
เกรงสยามภูจักรี	เกลือกไกล
เรียมคิดจบจนตรี	โลกล่วง แล้วแม่
โคมฝากใจแม่ได้	ยิ่งด้วยใครครอง

นอกจากพระราชนิพนธ์ร้อยกรองภาษาอังกฤษที่รวมอยู่ในชุด Poetical Jottings แล้ว ยังมีบทขับร้องของเพลง Jack's The Boy ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ใหม่หลังจากที่เสด็จกลับจากการทอดพระเนตรบทละครเรื่อง The Geisha ขณะนั้นทรงมีพระชนมายุประมาณ 17 พรรษา ทรงใช้พระนามแฝงว่า Young Tommy แต่งเนื้อร้องเสียใหม่แต่ใช้ทำนองเพลงเดิมดังที่บรรเลงในละครเรื่องดังกล่าว เพลงนี้หากนักศึกษาศนใจอยากฟังติดต่อขอฟังได้ที่หอวิชาฐานุสรณ์ ซึ่งมีอัดไว้เป็นวิธีโอเทป นอกจากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังได้ทรงแปลพระราชนิพนธ์ร้อยกรองภาษาไทยของพระองค์เป็นภาษาอังกฤษอีก 3 เรื่อง คือ

1. Love of Race and Fatherland ทรงแปลจากบทชวนรักชาติ (เรานี้เกิดมาแล้วชาติหนึ่ง  
ควรคำนึงถึงชาติศาสนา ไม่ควรเสียที่ที่เกิดมา ในหมู่ประชาชนไทย...ชาติใดไว้รัก  
สมัครสมาน จะทำการสิ่งใดก็ไร้ผล แม้ชาติย่อยยับอัปจน บุคคลจะสุขอยู่อย่างไร  
ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง คงจะต้องบังคับขับไล่ เกี้ยวเชิญเย็นคำกรำไป ตามวิสัยเชิง  
เช่นผู้เป็นนาย...)
2. Loyalty to the King ทรงแปลจากพระราชนิพนธ์ร้อยกรองที่ขึ้นต้นความว่าขอ  
กล่าวคำทำนอง
3. Good Wishes to All ทรงแปลจากพระราชนิพนธ์ร้อยกรองลำนำอำนวยการ (พุทธา-  
นุกาพนำผล เกิดสรรพมงคลยิ่งใหญ่ เทวาอารักษ์ทั่วไป ขอให้เป็นผู้สุขสวัสดิ์...)

- พระราชนิพนธ์เพื่อให้เป็นบทอวยพร มักใช้ร้องปิดท้ายการแสดงและทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษด้วย (ในบทถัดไป)

#### บทอวยพร

○ พุทธานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลน้อยใหญ่
เทวอารักษ์ทั่วไป	ขอให้เป็สุขสวัสดิ์
ธรรมานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลเฉลิมศรี
เทพช่วยรักษาปราณี	ให้สุขสวัสดิ์ทั่วกัน
สังฆานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลเม่นมั่น
เทเวศคุ้มครองป้องกัน	สุขสวัสดิ์สันดีทั่วไป ฯ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงแปลบทอวยพรด้วยอานาภาพคุณพระรัตนตรัยเป็นภาษาอังกฤษโดยความตรงกันวรรคต่อวรรค

#### GOOD WISHES TO ALL.

By the power of our Lord Buddha,  
May blessings both great and small attend!  
May the gods every where protect ye,  
And make ye happy and prosperous!  
By the power of the most sacred Law,  
May blessings on ye be augmented;  
May the gods protect ye and be kind,  
That ye be all happy and prosperous.  
By the power of the most Holy Brotherhood.,  
May blessings on ye be everlasting;  
May the gods protect and defend ye,  
And give ye all happiness and prosperity!

The above songs have been specially revised and arranged for the last year's pageant by the royal author, who has also chosen the tunes by which they are to be sung, as well as the music played by the siamese orchestra between the songs.

จากการพิจารณาแนวที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ร้องกรอง อาจสรุปได้ว่าส่วนใหญ่ของพระราชนิพนธ์ร้องกรอง เป็นร้องกรองเพื่อปัญญา (Poem of Idea) มากกว่าร้องกรองเพื่ออารมณ์ (Poem appeals to the senses) ทั้งนี้เพราะผู้อ่านจะได้รับความรู้หรือ ข้อคิดเห็นตลอดจนข้อสังเกตและแนวทางปฏิบัติตนเป็นส่วนใหญ่มากกว่าการรับความเพลิดเพลิน จากการพรรณนาความงามความประทับใจหรือจูงอารมณ์ แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า- เจ้าอยู่หัวก็มีได้ละเลยธรรมเนียมการแต่งร้องกรองที่มีมาแต่เดิม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ พระราชนิพนธ์ กาพย์เห่เรือ พระองค์ทรงแต่งกาพย์-เห่เรือ พรรณนาการเสด็จประพาสทางลำนํ้า เหมือนดังที่ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ทรงพระนิพนธ์ ทั้งยังมีการชมกระบวนเรือ ชมสถานที่ (ชมพระนคร) ชม ธรรมชาติ (ชมทาง ชมชายทะเล) ชมปลา ชมนก ชมเครื่องว่าง เหน่ครวญ เหน่เรือที่เนื่องจากวรรณ- คดีไทย (เห่เรือนางสีดา) เหมือนดังที่เคยอ่านกันมาแล้วจากพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้ากุ้ง และพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (เห่ชมเครื่องควาหวาน) กับพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ชมสวน ชมไม้ ชมนก) อีกทั้งธรรมเนียมนิยมในการ พรรณนาถึงสถานที่ สิ่งของ ธรรมชาติ ที่พบเห็นเปรียบกับตัวนาง หรือ พฤติกรรมของนางผู้เป็นที่รัก ก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน แต่มีสิ่งที่แตกต่างกันบ้าง คือรายละเอียดบ่งแห่ง บางตอน ซึ่งแปร เปลี่ยนไปตามสภาพของยุคสมัย กล่าวคือ การชมกระบวนเรือของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ เป็นการ ชมความงดงามของศิลปไทยที่ประกอบเป็นกระบวนเรือ หากแต่ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ- แกล้วเจ้าอยู่หัว เป็นการชมแสนยานุภาพของกระบวนเรือ อันสอดคล้องกับภาวะของประเทศไทย ในเวลานั้นที่จำเป็นต้องมีกองทัพเรือไว้ป้องกันประเทศ ทั้งยังมีบทเห่ครวญถึงหนังสือไทย และ เหน่เรือพระร่วงแสดงความเป็นห่วงใยต่อการแต่งหนังสือในเวลานั้น และเป็นการชี้เน้นคุณลักษณะ ของพระร่วงและเรือบพระร่วงตามลำดับ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า- เจ้าอยู่หัวยังทรงรักษารัชมธรรมเนียมนิยมการเลือกชนิดของคำประพันธ์ใช้ให้เหมาะกับโอกาส ตลอดจน ธรรมเนียมนิยมในการพรรณนา จะมีแตกต่างก็เพียงเนื้อความบางตอนเพื่อให้เข้ากับภาวะ แวดล้อมของสังคมไทย (พิจารณาได้จากตัวอย่างที่ยกมาเทียบเคียงกันทั้งส่วนที่มีธรรมเนียม นิยมในการพรรณนาเหมือนกัน และส่วนที่มีผลความแตกต่างกัน)

#### พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์

ปางเสด็จประเวศด้าว	ชลาลัย
ทรงรัตนพิमानไชย	กิ่งแก้ว
พรั่งพร้อมพวงพลไกร	แห่นแห่
เรือกระบวนคันแพรว	เพริศพรั่งพายทอง

พระเสด็จโดยแดนชล  
กึ่งแก้วเพ็ญพรณราย  
นาวาแน่นเป็นขนัด  
เรือรวิทิวธงสลอน

ทรงเรือต้นงามเนฉฉาย  
พายอ่อนหยับจับงามจน  
ล้วนรูปสัตว์แสนยาก  
สาครล้นครั่นครื้นฟอง

กรีฑาหมุ่นาเวศ  
เหิมท้นชั้นกมล  
รอนรอนสุริยกล้อย  
เรื่อเรื่อเรื่อแสงจันทร์  
รอนรอนจิตต์กระสัน  
เรื่อเรื่อเรื่อมคธถ้า  
เรื่อเรื่อมารอนรอน  
เรื่อรองส่องสีจันทร์  
รวิรวิจันทร์แจ่มฟ้า  
สูงสวยรววยรูปทรง  
เวยอ่อนช้ออ่อนองค์  
พาไหนไม่เทียมทัน  
ขาวสุดพุดจีบจีน  
ทั้งวังเขาขงนัก  
นอนนั่งดั่งอาลัย  
หวังชมสมกลมกลืน  
ขาวสุดพุดช่อนแซม  
โฉมอำกว่าทั้งเมือง  
ได้น้องทองนพมาศ  
ร่วมเรื่อเพื่อนพิงเขนย  
ฝนตกยกปีกป้อง  
ซิดเชื้อเนื่อนวลขำ

จากนครศโดยสาชล  
ยลมัจฉาสารพันมี  
สายัณห์  
ส่องฟ้า  
เสียวสวาท แม่เอย  
ที่นั่นห่อนเห็น  
สุริยาจรเข้าสายัณห์  
ส่องแสงกล้านำพิศวง  
เหมือนพักตราหน้านวลผจง  
ส่งสีเจ้าเท่าสีจันทร์  
โฉมองค์ทรงสาวสวรรค์  
ขวัญเนตรพินิจน่ารัก  
เจ้ามีสินมีพิศศักดิ์  
แต่พี่รักเจ้าคนเดียว  
สายสุดใจไม่แลเหลียว  
ควรถ่าน้องข้องใจเคือง  
เนื้อแอร่มอร่ามเหลือ  
หนแห่งใดไม่เหมือนเลย  
มาสังวาสพาดชมเชย  
เคยวิงวอนอ่อนหวานคำ  
ฟ้าร้องต้องเอาตนจำ  
อ่อนลมุลอุ้นอกเรียม

๗๓๗

พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๘

ปางเสด็จพระเวศด้าว	ชลธี
ทรงมหาจักรี	เกียรติก้อง
พริ้งพร้อมยุทธนาวิ	แห่นแห่
เสียงอริกทั่วท้อง	ถิ่นด้าวอ่าวสยาม
พระเสด็จโดยแดนชล	ทรงเรือคั่นงามสดศรี
มหาจักรีมี	เกียรติก้องท้องสาคร
นาวารายุทธ	อุตุลุดแลสลอน
แห่ห้อมจอมนคร	ราวจะรอนริปูเปลือง

---

กระบวนล้วนเล่นล่อง	ไปแทบท้องชลาลัย
อริกคูก็ใจ	จิตต์จักสู้ศัตรูพาล
รอนรอนอ่อนนอกโอ้	อัยยงคต์
สุริยะพระมีดลง	หมดแล้ว
ยามมีดขีดเย็นองค์	วายุบัด
ยิ่งตริกนิกถึงแก้ว	พี่เศร้าทรวงศัลย์
รอนรอนอ่อนอัยยงคต์	ตะวันลงลับเหลี่ยมผา
มีดมนสนธยา	พามีดมัวทั่วดวงใจ
ชะเง้อเผลเทือกเขา	เป็นเงาเงาอยู่รำไร
รำพึงคำนึงไป	ชวนให้นึกถึงติกราม
ดึกแถวเป็นแนวข้าง	ถนนทางนครงาม
สว่างกระจ่างวาม	ด้วยไฟฟ้าอำเอี่ยมแสง
อีกตามถนนหลวง	ไฟฟ้าดวงรุ่งเรืองแรง
สว่างกระจ่างแจ้ง	แสงสว่างราวกลางวัน
ยามเย็นเคยเห็นคน	ขึ้นรถยนต์ขับอวดกัน
นารีที่คมสัน	ต่างชั้นแข่งแต่งยวนชาย
ผ่านวังสีช่วงโชติ	เหลืองแดงโรจน์สีหลากหลาย
เสือแพรแลดอกกลาย	ผ้าแพรห่มล้วนสมสรวย

หน้านวนวลแต่น้อย  
อารมณ์ซ่อนแซมด้วย  
คูใครไม่สิ้นจิตต์  
ดูพลางทางจับตา

แซมซ้อยสมกับผมมวย  
แวววับวับพอจับตา  
เท่ามิ่งมิตรวินดา  
ชายตารักชักตาชม

๗๑๗

อนึ่ง พระราชนิพนธ์กาพย์เห่เรือ บทเห่ชมชายทะเลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งแสดงให้เห็นชัดทั้งการแต่งตามธรรมเนียมนิยมเดิมโดยการพรรณาสีที่พบเห็นกับความรู้สึก กับสิ่งของหรือกับพฤติกรรมของนางผู้เป็นที่รัก ทั้งยังผสมความรู้สึกรักษาดีให้เข้ากับภาวะในเวลานั้นด้วย ดังต่อไปนี้คือ

#### เห่ชมชายทะเล

สีซังซังแต่ซื่อ  
อย่าโกรธพี่จริงจัง  
ตัวไกลจิตต์ก็ยัง  
เสนห์สนิทนื่อง  
สีซังซังแต่ซื่อ  
ขอแต่แม่ดวงใจ  
ตัวไกลใจเพื่อยู่  
ห่างเจ้าเฝ้าแลหลัง  
บางพระนิกถึงพระ  
แต่งตั้งยังสถาน  
ผ่านทางบางปลาสร้อย  
นิกสร้อยสายเพ็ชรทอง  
บางนี้บุรีงาม  
แลท้องทะเลวน  
อ่างหินนิกอ่างหิน  
โอ้วายุพาพาล  
เรือผ่านเกาะกระดาด  
จะเขียนสาราจิน

อย่าซัง  
จิตต์ซ้อง  
เนาแนบ  
นิจโอ้อาคูร ฯ  
เกาะนั้นฤจะซังใคร  
อย่าซังซังพี่จริงจัง  
เป็นคู่น้องครองยืนยัง  
ตั้งใจคิดมิตรสมาน  
ปฐนียที่สักการ  
แทบห้วนอนขอพรครอง  
จิตต์ละห้อยละเหี่ยหมอง  
กล้องสอเจ้าเข้ากะมล  
อันออกนามว่าเมืองชล  
ชลนัยน์ไหลลงธาร  
ที่อยู่พินเคยสนาน  
จะอ้างว้างริมอ่างหิน  
แม้สามารถจะพังภิน  
คนาส่งถึงนงเยาว์

ถึงอ่าวพุดซาวัน  
 คิดถึงพุดซาเจ้า  
 คลุกพริกกับเกลือดี  
 เสริ้งงานกลับบ้านมา  
 ครั้นถึงทุ่งไก่อเตี้ย  
 นึกยามเจ้าทรมวย  
 เดินผ่านร้านดอกไม้  
 เคยชวนโถมยุพิน  
 เกาะขอมเหมือนขอมเจ้า  
 แสร้งขอมบ่มีควร  
 เข้าถึงสัตะหีบ  
 นึกยามเจ้าทรมวม  
 ขบวนเรือประพาส  
 ชิงขังดังหนึ่งคอย  
 จอดห้อมล้อมเป็นวง  
 ดูเหมือนเดือนสง่า  
 ดูพลางทางรำพึง  
 นึกนึกรู้สึกราว  
 แม้มีศึกสงคราม  
 จำพรากจากทรมวย  
 เกิดมาเป็นชาวไทย  
 รักเจ้าเขาวมาลย์  
 จะยอมให้ไฟรี  
 เช่นนั้นสิจัญไร  
 เพราะรักประจักษ์จริง  
 จงรักภักดีมา

ริกริกสันตอกเรา  
 เคยเก็บไว้ให้พี่ยา  
 ไว้ให้พี่จัมพุดซา  
 พอได้ลิ้มชิมชอบใจ  
 ยิ่งละเหี่ยละห้อยไป  
 ปรงเงงไก่อให้พี่กิน  
 ก็ยิ่งฝืนใจฉิว  
 ชมดอกไม้ที่ในสวน  
 ยุพเยาว์นงคั่นวล  
 เพราะน้อมเนื้อเหลือเลิศชม  
 รีบหลบลิ้นนี้กลืนลม  
 จัดผ้าจีบลงหีบน้อย  
 ดูดาตยกลาดเกลื่อนลอย  
 จะต่อสู้ศัตรูผลา  
 รอบเรือองค์พระราชา  
 อยู่ท่ามกลางหว่างหมู่ดาว  
 นิ่งคำนึงถึงเนื้อขาว  
 ไปงานศึกพิลึกใจ  
 ถึงสยามในวันใด  
 ไปต่อสู้ศัตรูพาล  
 ต้องทำใจเป็นทหาร  
 ก็จำหักกริ๊บไป  
 เขี่ยบย่ำแผ่นดินไทย  
 ไม่รักษาศาสนา  
 จึงต้องทิ้งเจ้าแก้วตา  
 อาสาต้านราญริปู

จากรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบและขอบเขตการทรงพระราชนิพนธ์ร้อยกรอง  
 ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวดังได้กล่าวแล้วทั้งหมด นักศึกษาจะเห็นได้ว่าทรง  
 ส่งเสริมวงการร้อยกรองในรัชสมัยของพระองค์ในหลาย ๆ ทาง พระราชนิพนธ์ร้อยกรองของ



พระองค์ มีทั้งแนวที่รักษารวมเนียมนิยมเดิม และที่ทรงพระราชนิพนธ์ตามอิทธิพลตะวันตก และที่ทรงเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบ้างให้เข้ากับยุคสมัย ทรงมีทั้งพระราชนิพนธ์ร้อยกรองอย่างยาวเพื่อส่งเสริมและรักษาวรรณศิลป์ของชาติ เช่น พระนลคำหลวง และมีกระทั้งร้อยกรองอย่างสั้นที่ให้แนวคิดกระจ่างแจ้ง แต่ทว่ากระชับรัดกุม ดังเช่น กาพย์ฉบับพระราชทานเนื่องในวันเกิดของพระยาประสิทธิ์ศุภการ (ม.ล.เพื่อ ฟังบุญ) ว่า

ทำดีดีกว่าขอพร	ทำชั่วจะวอน	ให้เทวะช่วยบมิไหว
ทำดีนิรทุกข์สุขใจ	ทำชั่วนั้นไซ้ไร	ไม่ช้าต้องคืนดักแด
ทำดีได้ดีแน่แท้	ทำชั่วมีว่แก่	อย่างไรไม่พ้นโทษา
คืออยู่ผู้ใดนินทา	ผลความอิจฉา	ก็กลับกระทบคนพาล

นอกจากความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับพระราชนิพนธ์ร้อยกรองดังได้กล่าวแล้ว ขอให้นักศึกษาพิจารณาพระราชนิพนธ์ร้อยกรองที่กำหนดไว้ให้อ่านด้วยตนเอง เพื่อจะได้เกิดความรู้สึกรู้สึกและความคิดที่มีต่อพระราชนิพนธ์ประเภทนี้ด้วยตนเองอีกทางหนึ่งด้วย

### III บทสรุป

1. วงวรรณกรรมประเภทร้อยกรองในตอนต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในสภาพที่สืบเนื่องมาจากการรับวรรณกรรมตะวันตกหลายรูปแบบในรัชกาลที่ 5 ความนิยมในการแต่งร้อยกรองย่อมลดลงไป แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักในคุณค่าของร้อยกรองอันพึงรักษาไว้เป็นวรรณศิลป์แห่งชาติอีกประเภทหนึ่ง จึงทรงสนับสนุนส่งเสริมวงการร้อยกรองเป็นอเนกประการ
2. พระราชกรณียกิจทางด้านร้อยกรองมีหลายประการ ได้แก่ การที่ทรงเป็นผู้นำในการแต่งร้อยกรองโดยทรงพระราชนิพนธ์ครบทุกฉันทลักษณ์ แม้แต่ฉันทลักษณ์ประเภทคำหลวง ซึ่งไม่มีผู้แต่งมากกว่าร้อยปี ทั้งยังทรงสนับสนุนให้มีการแต่งร้อยกรอง ทรงดัดแปลงรูปแบบร้อยกรองแต่เดิมและรับอิทธิพลรูปแบบคำประพันธ์ตะวันตกมาดัดแปลงเป็นฉันทลักษณ์ใหม่ ๆ อีกหลายรูปแบบ ทรงพระราชนิพนธ์คู่มือในการแต่งร้อยกรองตลอดจนทรงเปลี่ยนการบังคับรูปวรรณยุกต์เป็นบังคับเสียงวรรณยุกต์ในการแต่งโคลง
3. พระราชนิพนธ์ประเภทร้อยกรองมีจำนวนมากกว่า 150 เรื่อง มี 3 ภาษา คือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส มีครบทุกฉันทลักษณ์ ขอบเขตเนื้อหาของพระราชนิพนธ์ประเภทนี้มีทั้งเป็นการทรงพระราชนิพนธ์เพื่อวรรณศิลป์ เพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาเพื่อให้สุนทรียภาพ เพื่อสื่อความรู้ ความคิดและเพื่อปลุกใจ

พระปรีชาสามารถ ความสนพระทัยในการทรงพระราชนิพนธ์ร้อยกรองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวปรากฏตั้งแต่ครั้งที่ทรงศึกษาอยู่ในต่างประเทศ โดยทรงพระราชนิพนธ์ร้อยกรองด้วยรูปแบบคำประพันธ์และภาษาอังกฤษ กับปรากฏพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในสมัยนั้นเป็นภาษาฝรั่งเศสด้วย

เมื่อเสด็จนิวัติประเทศไทยแล้ว พระองค์ทรงมีบทบาทต่อวงการร้อยกรองเป็นเอก-ประการ เพื่อเป็นการผดุงไว้ซึ่งแบบอย่างการแต่งคำประพันธ์อันมีค่าของไทย ทรงเลือกใช้ร้อยกรองเพื่อสื่อทั้งความรู้ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนภาพเหตุการณ์สำคัญ ๆ ต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อความเพลิดเพลิน เนื้อหาของพระราชนิพนธ์ร้อยกรองจึงมีหลายหลากต่าง ๆ กัน ไม่ได้มีเฉพาะเรื่องปลุกใจดังที่แพร่หลายอยู่เท่านั้น

อนึ่ง พระราชนิพนธ์เรื่องสุดท้ายในพระชนมชีพก็เกี่ยวเนื่องด้วยพระปรีชาสามารถทั้งทางด้านร้อยกรองผสมกับบทละคร ได้แก่พระราชนิพนธ์บทละครร้อยกรองภาษาอังกฤษเรื่อง มัทนะพาธา

4. พระราชนิพนธ์ร้อยกรองที่คัดมาเพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ วิจัย มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ มีฉันทลักษณ์และเนื้อหาหลากหลายกัน เพื่อแสดงพระราชดำริ พระราชจินตนาการ และกลวิธีการทรงพระราชนิพนธ์แบบต่าง ๆ ทั้งนักศึกษายังสามารถเกิดภาพพจน์เกี่ยวกับวิถีความเป็นอยู่ ความเชื่อ และแนวคิดในรัชสมัยเท่าที่จะปรากฏอยู่ในพระราชนิพนธ์

- 4.1 เครื่องหมายแห่งไตรรงค์ เป็นร้อยกรองเพื่ออธิบายความหมาย
- 4.2 ฉันทหลังปกดุสิตสมิต เพื่อแสดงวัตถุประสงค์ในการจัดทำหนังสือพิมพ์
- 4.3 ใครเป็นใครในดุสิตสมิต เป็นการแถลงนามผู้จัดทำโดยกลวิธีการเลือกใช้คำ ที่ให้ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย
- 4.4 มนุษยสรวยหรือไม่สรวย เป็นการเสนอแนวคิดโดยการผูกเป็นนิทานเพื่อให้เหมาะสมกับผู้อ่านที่แตกต่างกัน
- 4.5 ต้อนรับทหารไทย เป็นการสะท้อนภาพความยินดีของคนไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ทหารไทยร่วมอยู่ในฝ่ายได้ชัยชนะ
- 4.6 ปีใหม่ พ.ศ. 2462 เป็นการแสดงพระราชดำริต่อโอกาสวันขึ้นปีใหม่
- 4.7 ขุมพลเสือป่า แสดงภาพรายละเอียดของกองเสือป่าและการซ้อมรบ
- 4.8 กลอนจารึกไว้ที่อนุสาวรีย์ย่าเหล แสดงการใช้ร้อยกรองเพื่อแสดงความอาลัยในมรณกรรม นอกเหนือไปจากแสดงความยินดีในวันเกิดหรือโอกาสอื่น ๆ

- 4.9 คำอำนวยในเรื่องโรมิโอและจูเลียต แสดงพระราชประสงค์ในการทรงแปลวรรณกรรม
- 4.10 ลายพระหัตถ์ในสมุดคำ เป็นร้อยกรองอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนพระอารมณ์ขัน
- 4.11 ราฟถึงการดูครมัว เป็นการให้แง่คิดคุณในการลอกเลียนแบบของสัตว์ แต่กลับเป็นโทษหากเป็นพฤติกรรมของคน
- 4.12 สักกระวาน้ำหนาว สะท้อนภาพความสัมพันธ์ของหนุ่มสาวรุ่นใหม่
- 4.13 บทร้องจากละครคณะเกรเก้กัดด ล้อเลียนลักษณะละครร้องสลัปชูด
- 4.14 บทเพลงที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติไทย แสดงภาพความสัมพันธ์ที่แต่ละบุคคลพึงมีต่อบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อม
- 4.15 โคลงโลกนิติจำแลง เปรียบเทียบแนวคิด และสภาพสังคมบางส่วนของคนในรัชสมัยกับคนไทยในยุคที่แต่งโคลงโลกนิติ
- 4.16 โคลงสุภาษิต แสดงการที่ทรงนำร้อยกรองเป็นสื่อเสนอข้อคิดต่าง ๆ กัน ตลอดจนการรับอิทธิพลแนวคิดจากวรรณกรรมอื่นทั้งไทยและต่างประเทศ
- 4.17 โคลงภาษิตนักรบโบราณ เป็นอีกเรื่องหนึ่งในชุดโคลงสุภาษิตแสดงลักษณะของนักรบที่ดี โดยปริยายหมายถึงคุณลักษณะที่ลูกผู้ชายควรจะเป็น
- 4.18 โคลงทนาย เป็นร้อยกรองเชิงปริศนา
- 4.19 พระราชนิพนธ์ร้อยกรองที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา มีทั้งลักษณะการสื่อความโดยตรงและการผูกเป็นเรื่อง เช่น พระราชนิพนธ์เพื่อแสดงคุณของพระรัตนตรัย กับเรื่องมงคลสูตร
- 4.20 พระราชนิพนธ์สักวา เสียชื่อเสียงพฤติกรรมที่ไม่สมควรบางประการ
- 4.21 บทชวนรักชาติ เป็นร้อยกรองเพื่อปลุกใจ เปรียบเทียบกับเรื่องเดียวกันที่ทรงพระราชนิพนธ์อีกสำนวนเป็นภาษาอังกฤษ Love of Race and Fatherland
- 4.22 สยามานุสสติ ร้อยกรองเพื่อปลุกใจที่แพร่หลายตราบนปัจจุบันอีกเรื่องหนึ่ง
- 4.23 Poetical Jottings บางเรื่องจากพระราชนิพนธ์ร้อยกรองภาษาอังกฤษ ด้วยรูปแบบคำประพันธ์อังกฤษ แสดงอิทธิพลที่รับจากสุภาษิตไทยคือเรื่อง Two Kinds of Friends และเรื่อง A Lover's Dilemma แสดงอิทธิพลที่รับจากวรรณกรรมไทย
- 4.24 บทอำนวยพร แสดงวัฒนธรรมไทยอีกทางหนึ่งพร้อมพระราชนิพนธ์แปลเป็นภาษาอังกฤษที่สะท้อนแนวคิดของพุทธศาสนิกชน
- 4.25 พระราชนิพนธ์กาพย์เห่เรือ แสดงการเปรียบเทียบกับกาพย์เห่เรือในสมัยกรุงศรีอยุธยา

#### IV คำถามบททวนบทที่ 2

1. สภาพวรรณกรรมประเภทร้อยกรองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างไรบ้าง
2. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีบทบาทในด้านร้อยกรองอย่างไรบ้าง
3. จงอธิบายถึงพระราชนิพนธ์ร้อยกรองตามหัวข้อต่อไปนี้  
ก. ภาษา      ข. ฉันทลักษณ์      ค. ขอบเขตเนื้อหา
4. ก. พระราชนิพนธ์ร้อยกรองที่คัดมาเพื่อให้นักศึกษาวิเคราะห์และวิจารณ์นั้น นักศึกษาชอบเรื่องใดมากที่สุด จงกล่าวถึงร้อยกรองเรื่องนั้นว่าเป็นเรื่องอะไรมีเนื้อหาโดยสรุปเกี่ยวกับอะไร ใช้ฉันทลักษณ์ใด และแสดงเหตุผลที่นักศึกษาเลือกให้เรื่องนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่สุดด้วย  
ข. พระราชนิพนธ์ร้อยกรองเท่าที่กำหนดให้อ่านเรื่องใดแสดงอิทธิพลตะวันตกในลักษณะใดบ้าง  
ค. จงยกตัวอย่างพระราชนิพนธ์ร้อยกรองที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา แต่พระองค์ทรงสื่อด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน นอกเหนือไปจากการที่ทรงใช้ฉันทลักษณ์ที่แตกต่างกัน  
ง. จงเปรียบเทียบพระราชนิพนธ์กาพย์เห่เรือ กับกาพย์เห่เรือพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้ากุ้งว่ามีลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไรบ้าง  
จ. มนุษย์สรวลหรือไม่สรวล เป็นเรื่องที่แสดงความคิดใด และพระองค์ทรงสื่อความคิดนั้นโดยวิธีการใดน่าสนใจหรือไม่ เพราะเหตุใด  
ฉ. จงอธิบายความรู้ของท่านเกี่ยวกับพระราชนิพนธ์ร้อยกรองต่อไปนี้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร และทรงสื่อสารโดยทรงพระราชนิพนธ์เป็นร้อยกรองในลักษณะใด ทรงใช้ฉันทลักษณ์ใด  
โคลงทนาย      โคลงสุภาษิต      บทเพลงวัฒนธรรมของชาติไทย  
บทชวนรักชาติ      ชุมพลเสื่อป่า      รำพึงฟังการดูครม้า  
สยามานุสสติ      ใครเป็นใครในดุสิตสมิต      Poetical Jottings  
ช. โคลงโลกนิติจำแลงต่างกับโคลงโลกนิติอย่างไรบ้าง  
ซ. ชุมพลเสื่อป่าให้ภาพใดแก่ผู้อ่านบ้าง  
ณ. มงคลที่ปรากฏในมงคลสูตรคำฉันท์มีอะไรบ้าง ยกตัวอย่างสัก 15 ประการ

ญ. จงระบุชื่อพระราชนิพนธ์ร้อยกรองต่อไปนี้

- (1.)    นานาประเทศล้วน            นับถือ  
         คนที่รู้หนังสือ            แต่งได้  
         ใครเกลียดอักษรคือ        คนป่า  
         ใครเยาะกะวีไชร            แน่แท้คนดง
- (2.) นามนั้นสำคัญไฉนที่เราเรียกว่ากุหลาบนั้น  
         แม้เรียกว่าอย่างอื่นก็หอมรินอยู่เหมือนกัน
- (3.) ขอรำรำพันบรรยาย    ความคิดเครื่องหมาย    แห่งสี่ทั้งสามงามนั้ด
- (4.) ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง        กงจะต้องบังคับจับใส่  
         เกี่ยวเชิญเย็นคำกราไป        ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
- (5.) By the power of Lord Buddha,  
         May blessings both great and small attend!  
         May the gods every where protect ye,  
         And make ye happy and proaoerous!

ฯลฯ

## บรรณานุกรมบทที่ 2

คณะกรรมการรวบรวมและค้นคว้าเกี่ยวกับพระราชนิพนธ์ ฯลฯ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ.

พระราชนิพนธ์โคลงสุภาษิต. พระนคร : คุรุสภา, 2523.

\_\_\_\_\_. ร้อยกรองร้อยเรื่อง. พระนคร : คุรุสภา, 2521.

\_\_\_\_\_. หมวด ร. ร้อยกรอง. จุลสารพิบสาม, พระนคร : คุรุสภา, 2521.

คุรุสภา, องค์การค้ำ. ประชุมกาพย์เห่เรือ พระนคร : คุรุสภา, 2516.

ปิ่น มาลากุล ม.ล. ทรงชั้ยกับไฟรฟ้า. พระนคร : คุรุสภา, 2522.

### ภาษาอังกฤษ

M.V. (King Rama VI). Poetical Jottings : manuscript.

---